

Geestenrijger

Lees ook van Linda Dielemans:

Zomerwoud

LINDA DIELEMANS

moon

Voor David

© Linda Dielemans, 2015
© Omslagfoto: iStock
© Landkaart Peter-Paul Rauwerda
Omslagontwerp: Wil Immink Design
Typografie: ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 488 2813 5
ISBN 978 90 488 2814 2 (e-book)
NUR 283

www.uitgeverijmoon.nl
www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Moon is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

I

Arn

Het gezicht van de oude man was wit. Niet zo wit als sneeuw, maar eerder wit als de maan, bleek en heel ver weg. Arn slikte en probeerde er niet naar te kijken terwijl hij met een kam van been het lange, grijze haar probeerde te ontwarren. Het was stug, vol met klitten, en Arns wangen gloeiden van de inspanning. Hij wilde voorzichtig zijn, maar dat kon bijna niet. Gelukkig bleef de oude man stilliggen, ook als hij hard trok en er grijze plukken in zijn kam bleven hangen. Toen het uiteindelijk mooi glad was, legde hij het haar netjes op de zware, donkere mantel die om de schouders van de man gedrapeerd was. Behalve die laatste klit. Als hij die eruit wilde krijgen, zou hij zo'n beetje de hele pluk uit het hoofd moeten trekken. Dus pakte Arn de pluizige lok en moffelde hem snel weg in de kraag van de mantel. Oude Raban zou het toch niet merken. Hij was dood.

Arn luisterde naar het jammeren en zingen van de vrouwen in de verte, terwijl hij in zijn eentje het hout voor Rabans brandstapel hakte aan de zonnige kant van zijn huis. Zijn adem ontsnapte in wolkjes uit zijn mond. Ze zweefden naar boven en bleven tussen het riet van de dakrand hangen, om daar in glinsterende water-

druppeltjes te veranderen. Het was een koude dag, maar de zon maakte alles beter.

De bronzen bijl ving het licht toen Arn de scherpe snede naar beneden liet zoeven. Zijn werk had hem tenminste nog een schouderklopje van zijn vader opgeleverd. Hij had niets van de weggestopte pluk haar gemerkt en het moest gezegd worden: de krijger lag er mooi en statig bij met zijn gekamde lokken, zijn mosgroene mantel en het glimmende zwaard op zijn borst. Alleen dat gezicht, dat bleke, slappe gezicht. Arn dacht niet dat hij daar ooit aan zou wennen, hoeveel van zulke gezichten hij ook nog zou zien. En hij zou er nog veel gaan zien. Hij was tenslotte de zoon van de dodenverzorger.

Hij zuchtte diep en spleet nog maar een stuk hout doormidden. Arns vader was een van de weinigen in de buurt die meer moest doen dan een boerderij draaiende houden. Het ploegen en inzaaien van de akkers, het verzorgen van de dieren en het onderhoud van het lange huis met zijn stallen brachten genoeg werk en zorgen met zich mee om ieders dagen mee te vullen. Maar zijn vader was een bijzondere man. Hij stond dicht bij de goden dan anderen. Hij hoorde de goden, en de goden hoorden hem. Als er iemand doodging, was het zijn vaders taak om voor diegene te zorgen. Een ceremonie van vuur, water, aarde of lucht moest de geest van de dode bevrijden en teruggeven aan de goden. En dat was iets wat alleen een dodenverzorger kon doen.

Maar Raban werd niet aan de goden gegeven. Hij was uitverkoren om een Voorouder te worden, een van de beschermers van het land in de Heuvels verderop, uitkijkend over de akkers en huizen. Een Vader. Zoons of Dochters werden in een oude Heuvel begraven om de Vader of Moeder van die Heuvel te helpen. Dat was veel gemakkelijker. Maar nu moest er een hele nieuwe Heuvel komen. Rabans Heuvel.

‘We zijn er weer!’ Een vrolijke meisjesstem haalde hem uit zijn gedachten. Hij had helemaal niet gemerkt dat het klagen was gestopt. Het was net zo lekker hier, met zijn rug tegen de zonverwarmde

lemen wand van het huis. Hij had best een beetje rust verdiend na al dat houthakken. *Ik slaap, dacht hij, ik slaap, ik slaap, ik slaap.*

‘Arn! Arn, wakker worden!’

Langzaam deed hij zijn ogen open. Voor hem zat een klein meisje op haar hurken, niet meer dan vijf zomers oud. Ze keek hem onderzoekend aan en stak haar hand uit naar zijn gezicht.

‘Je plakt helemaal!’ riep ze met een gerimpeld neusje.

‘Dat komt omdat ik zo hard gewerkt heb,’ antwoordde Arn. ‘Kom maar hier, dan geef ik je een lekkere dikke knuffel!’

Hij sprong omhoog terwijl zijn zusje een gil slaakte en voor hem uit rende, haar rode krullen wapperend in de wind. De drie varkens die op het stoffige erf scharrelden, stoven voor hun voeten weg terwijl ze langs het hek raasden.

‘Ik heb je!’

Arn greep zijn zusje vast, tilde haar op en drukte haar stevig tegen zich aan, terwijl hij zijn zweterige wangen zoveel mogelijk tegen de hare aan wreef. Ze gilde van afschuw en plezier.

‘Laat los, Arn, laat los!’

‘Nooit!’ riep hij. ‘Je zult voor eeuwig gevangen zijn in mijn armen! Je zult voor altijd vies en plakkerig zijn!’

Het meisje lachte en krijste en kronkelde net zo lang tot ze uiteindelijk uit zijn armen wist te glippen en weer wegrende, langs het graanschuurtje naar de andere kant van het huis, waar de varkens net dachten wat rust te hebben gevonden.

‘Ren wat je wilt, je kunt niet ontsnappen!’ riep hij haar achterna. Hij wilde net de achtervolging inzetten toen de stem van hun moeder een eind maakte aan het spel.

‘Lora! Arn! Ophouden nu!’

Lora stond zo plotseling stil dat ze bijna vooroverviel en Arn dook in elkaar. De vrouw liep naar haar kinderen toe en pakte hen een voor een bij de arm.

‘Niet zo hard!’ siste ze. ‘Een beetje respect voor de doden zou jullie niet misstaan. Waarom zijn jullie toch altijd zo wild samen? En jij, Arn, jij zou toch beter moeten weten.’

Ze schudde haar hoofd en een pluk van haar zwarte haren kwam

los uit de vlecht om haar hoofd. Geërgerd streek ze hem achter haar oor. ‘Dat zijn dan mijn kinderen.’

Ze probeerde streng te kijken, maar Arn zag de pretlichtjes in haar bruine ogen. Ze zuchtte.

‘Arn, je vader vraagt of jij naar Rabans familie wilt gaan. Jij mag deze keer het zwaard zuiveren.’

Arns hart maakte een klein sprongetje in zijn borst. ‘Echt waar? Zei hij dat?’

Zijn moeder knikte en gaf hem een bundel witte stof. ‘Ga maar snel.’

‘Dag Arn!’ riep Lora toen hij met het pakketje onder zijn arm langs het huis rende, door het hek, rechtsaf over de akkers, op weg naar het huis dat helemaal aan de andere kant van de Heuvels lag.

Er waren paden, maar daar hield Arn niet van. Als vuile donkere vegen verdeelden ze de erven, akkers en graslanden in grove stukken. Ze waren altijd modderig, met diepe kuilen waarin je gemakkelijk je enkel kon verzwikken. Zelfs op de plekken waar houten balken waren neergelegd om het pad beter begaanbaar te maken, was het uitkijken waar je liep. Hij rende liever over het gras van de weides of tussen de graanpluimen van de akkers, al leverde dat vaak boze ouders en buren op. Maar nu was het niet erg. De akkers waren leeg, het gras groeide nu niet. In de winter kon Arn doen wat hij wilde.

In zijn hoofd herhaalde hij wat zijn vader hem had geleerd over het voorbereiden van een zwaard. De vrouwen hadden het na het klagen van Rabans borst gehaald en naar zijn huis gebracht. Nu was het Arns taak om het wapen los te maken van de oude krijger, om alles weg te halen wat nog naar Raban rook, wat zijn handafdruk nog droeg. Rabans krijgersbestaan was voorbij, en het zwaard was nu niet meer van hem, maar van de goden. De geesten van de mensen die door Raban waren gedood, zouden nu eindelijk uit het zwaard bevrijd worden.

Handig sprong Arn over de lage gevlochten hekjes die de erf grenzen aangaven. De huizen stonden eenzaam op hun erf en er kringelde rook uit de driehoekige gaten aan de voorkant van de

golvende rieten daken. Behalve wat vogels die de laatste achtergebleven zaadjes van de donkere akkers pikten, was er niemand buiten. De winter was een tijd van repareren, van hooi naar de stallen slepen en potten en manden maken. Het leven speelde zich af rond het haardvuur onder de eeuwige schemer die tussen de dikke dakbalken hing. Het was een kleine buurt, en de afstand tussen de boerderijen was groot. In de winter kwamen de families eigenlijk alleen bij elkaar voor grote reparaties aan een huis of voor een feest. Of voor een begrafenis natuurlijk.

Arn bedacht dat hij nu toch langzamer moest gaan lopen, anders zou hij straks hijgend en bezweet aankomen. Zijn wollen tuniek plakte tegen zijn huid en zijn bruine haar begon al vochtig te worden bij zijn slapen. En dat was niet hoe het hoorde. Dit was een bijzondere gelegenheid. Hij moest kalm, waardig, ernstig en zelfverzekerd overkomen. Alsof hij precies wist wat hij deed. Dat was ook wel zo. En hij had het zijn vader ook al eens zien doen. Maar deze keer was hij helemaal alleen, zonder hulp. Behalve die van de goden misschien.

Hij veegde de koude zweetdruppeltjes van zijn voorhoofd, vertraagde zijn pas en haalde diep adem. Dat was beter. Toen hij de Heuvels passeerde, keek Arn even omhoog langs de boomloze helling. Hij zag nog net de schaduwen van de nieuwe palen rond Rabans platform. Daar lag de oude krijger dan. Midden in de kring, die de omtrek van de nieuwe Heuvel al aangaf. Door wind en regen zou de oude krijger in de loop van de tijd in het land vloeien. Zo zou de plek hem leren kennen. Daarna zou hij pas naar de brandstapel worden gebracht en aan het vuur worden gegeven.

Arn was wel blij dat de Heuvels zo ver van zijn huis af lagen. Want hoe belangrijk ze ook waren, nieuwe Vaders stonken vreselijk.

Het huis van Rabans familie lag achter de Heuvels, vlak bij de rivier. Die was op haar breedst in deze tijd van het jaar, en het water snelde met grote vaart langs de oevers waarop de rest van het jaar de koeien graasden. Het was een grote boerderij, wel meer dan twintig passen lang, met veel stallen. Ze hadden de grootste kudde

van de buurt. De achterkant van het gebouw, de kant met de stallen, grensde aan de wilde bossen, die zich tot diep in het land uitstrekten, helemaal tot aan de volgende buurt. Maar zelfs al kneep hij zijn ogen tot spleetjes, hij zag alleen maar donkere, kale bomen. De huizen van dat dorp waren ver weg, en hij was er dan ook nog nooit geweest.

Het erf was leeg en Arn stapte het hek door. Twee grijze, ruw-harige honden kwamen zo plotseling op hem af dat hij bijna weer wegrende. Ze blaften woest en lieten hun gele tanden zien. Ze zouden hem toch moeten kennen! Hij was hier al vaker geweest, met zijn vader.

‘Rustig maar,’ zei hij terwijl hij langzaam naar ze toe liep. Maar zijn woorden leken niet te werken en de dieren gromden dreigend.

‘Ophouden jullie!’ klonk een stem vanuit de schemer van het huis. De honden waren meteen stil en keken even wantrouwend naar Arn, om daarna weg te sluipen naar het hek aan de rand van het erf. Daar gingen ze naast elkaar liggen, met hun oren rechtop en hun snuit naar de toegang gericht.

In de deuropening stond een vrouw met lang, blond haar dat los over haar schouders hing. Ze keek Arn droevig aan.

‘Ah,’ zei ze en ze wenkte hem. ‘Je moeder zei al dat jij zou komen.’

Hij volgde de vrouw van Raban naar binnen, waar vijf mensen op lage bankjes rond het vuur zaten. Door het felle licht zag Arn vooral hun silhouetten, zwarte schaduwen omrand door een oranje gloed. Het was Rabans familie: zijn drie kinderen en zijn twee broers. Het was warm binnen, zo warm dat er alsnog zweetdruppeltjes op Arns voorhoofd verschenen. De scherpe lucht van dieren en mest vulde zijn neusgaten en hij niesde. Hoe fijn de warmte van de koeien ook was in de winter, de lucht in huis liet soms de tranen in je ogen springen.

‘Arn is er,’ kondigde Rabans vrouw zijn komst aan. De zwarte figuren stonden langzaam op, maar een van hen sprong omhoog en rende half struikelend naar de zijwand van het huis.

‘Tolan!’ riep de blonde vrouw. ‘Niet zo snel! Dit is een belangrijk moment. Rustig, jongen.’

‘Het spijt me, moeder,’ klonk het gedempt vanuit een duister hoekje. Arn haalde diep adem. Vanaf nu was het echt. Vanaf nu moest hij het goed doen.

Tolan verscheen weer in het licht van het vuur terwijl hij een donkere, langwerpige bundel voor zich uit droeg. Hij liep nu met rustige passen, en zijn moeder knikte goedkeurend. Ze keek naar Arn en zei: ‘Alles staat klaar. We volgen jou.’

Arn slikte. De vrouw leek niet teleurgesteld te zijn dat hij er was in plaats van zijn vader. Gelukkig. Hij rechtte zijn rug en vroeg aan de jongen met de bundel in zijn armen: ‘Tolan, loop jij voorop?’

De jongen knikte vastberaden en ging hun voor. Arn sloot aan achter Tolan, waarna Rabans vrouw volgde, Rabans twee broers, en daarna zijn twee dochters. Iedereen was stil terwijl ze het huis uit liepen naar de rand van het bos.

De donkere, kale takken kraakten terwijl ze wuifden in de wind. De vreemde geluiden bezorgden Arn koude rillingen. Het bos was een wilde wereld vol geheimen. En dat was precies waarom dit alles hier moest gebeuren, op de grens van Rabans erf, onder de ogen van de goden die in de schemer tussen de takken zweefden.

Iemand had alvast een kleine vuurplaats gebouwd door stammetjes in een kring tegen elkaar aan te zetten, aangevuld met takken en droog gras. Daarnaast stond een houten tafel waarvan de poten met houtsnijwerk waren versierd. Kleine, verbaasd kijkende mensengezichten piepten tussen de slingerende planten door.

Tolan legde de bundel voorzichtig op de tafel, terwijl Rabans vrouw en dochters naar de vuurplaats liepen om het vuur op gang te brengen. Arn pakte zijn pakketje op tafel uit en schikte de witte stof netjes in een rechthoek, die bijna de helft van het tafelblad bedekte. Twee grote, leren handschoenen lagen in het midden. Het waren de handschoenen van zijn vader. Ze waren hem veel te groot. Hoelang zou het nog duren voor hij zijn eigen paar had?

Zodra de vlammen langs het hout likten, kwamen de vrouwen terug naar de tafel. Arn stond met zijn gezicht naar de bosrand, met Rabans familie aan weerskanten van hem. Ze keken hem verwachtingsvol aan en hij kuchte even.

Gewoon beginnen.

Het was nog moeilijker dan hij had gedacht.

‘Hoor ons, goden van het woud, van de lucht en het water, van het vuur en de aarde,’ begon hij toen toch. ‘Raban is niet meer bij ons. Hij loopt niet meer over onze grond, zijn lach klinkt niet meer over ons land en de warmte is uit zijn lichaam verdwenen.’

Het waren precies de woorden die van hem werden verwacht, precies de woorden die hij met zijn vader keer op keer had herhaald. Plechtige woorden, die hij al zo vaak had gehoord dat hij er eigenlijk niets meer bij voelde. Toch moest hij het goed doen, want Rabans vrouw, die dicht bij hem stond, snikte zelfs even.

‘Raban is uitverkoren om Vader te worden,’ ging hij verder. ‘Maar hij was een krijger en heeft vele levens genomen. Wij zijn hier om Raban van zijn zwaard en doden los te maken, zodat zijn ziel voor altijd puur en vrij over ons land kan waken. Hoor ons, o goden!’

De goden zeiden niets, maar dat was niet erg. Arn ging er maar van uit dat het goed was. Voorzichtig opende hij de bundel die naast de witte doek op tafel lag. Het bronzen zwaard lag zacht glimmend tussen de vouwen van een stuk van Rabans donkere mantel. Rabans broers hadden het gepolijst en aangescherpt, zag Arn. Het wapen was zo lang als zijn onderarm, met een slanke kling. Het hout van de greep was donker gepolijst en zat met glimmende, bronzen klinknagels aan de kling vast. Aan de uiteinden was het hout versierd met een patroon van lijnen, ruiten en driehoeken. Het was een prachtig zwaard. Zonde eigenlijk, dat het straks zomaar in de rivier terecht zou komen.

Arn trok de handschoenen aan. Vanaf nu mocht het zwaard niet meer door mensenhanden worden aangeraakt. Voorzichtig pakte hij het wapen op en hield het omhoog naar de hemel.

‘Vuur zal zijn band met de genomen levens verbreken!’

Hij liep naar het vuur, dat in de koude lucht haast beter voelbaar dan zichtbaar was. De lucht boven de brandende stammetjes trilde van de hitte. Terwijl hij met twee handen de kling vasthield, hield hij de houten greep in de vlammen. Daar hadden Rabans handen gelegen terwijl hij vocht. Daar had Raban zijn

afdruk achtergelaten, en die moest door het vuur worden weggeschroeid.

Arn draaide het zwaard rond, zodat de hele greep uiteindelijk zwartgeblakerd was en bijna begon te gloeien. Toen tilde hij het zwaard weer uit het vuur en legde het op de witte doek, waarbij hij het wat uit liet steken zodat de hete, verkoelde greep de witte stof niet zou schroeien. Hij vouwde het stuk van Rabans mantel op en gaf dat aan de vrouw naast hem.

Rabans vrouw knikte hem toe met ogen die glommen van de tranen. Even hield ze het bundeltje stof dicht tegen zich aan, waarna ze het aan haar zoon gaf, die er een kus op drukte en het op zijn beurt weer doorgaf aan zijn zus. Zo hield iedereen de mantel even in zijn handen, voor hij weer terugkeerde bij Arn. Hij pakte de stof eerbiedig aan en liep weer naar het vuur.

‘Vuur zal zijn band met het zwaard verbreken,’ zei hij en hij gooide de mantel in de vlammen. De stof knetterde en begon te smeulen.

De rook woei in Arns gezicht, hij moest vreselijk zijn best doen om niet in hoesten uit te barsten. En het stonk. Met tranende ogen draaide hij zich weg van het vuur. Terug bij de tafel legde hij het zwaard goed en vouwde de witte stof om het wapen met zijn verschroeiide handgreep.

‘Het zwaard is nu zuiver,’ sprak hij. ‘Zodra de nieuwe Vader in zijn Heuvel rust, zullen de doden van het zwaard door water worden bevrijd. Als de goden het willen.’

Dat was het dan. Hij was klaar! Hij pakte de bundel met het zwaard op en liep terug naar het huis met Rabans familie achter zich aan. Daar draaide hij zich naar hen om, maar hij wist niet wat hij moest zeggen. De ceremonie was voorbij, de gerepeteerde woorden waren uitgesproken. Rabans vrouw redde hem.

‘Dank je wel Arn,’ zei ze. ‘Je hebt het goed gedaan, de goden hebben het gezien. Je vader mag trots op je zijn.’

Arn bloosde. ‘We zullen het zwaard goed bewaren, dat beloof ik.’

‘Ga maar gauw,’ zei ze.

Hij nam beleefd afscheid van de familieleden en een voor een verdwenen ze in het huis. Arn bleef achter op het erf, alleen met de honden, die nieuwsgierig kwamen snuffelen. Hun eerdere vijandigheid was helemaal verdwenen. Gedachteloos kriebelde hij achter een zacht, grijs oor.

‘Ik moet gaan,’ zei hij tegen niemand in het bijzonder, en een van de dieren begon zachtjes te janken.

‘Het spijt me,’ zei hij tegen de honden. ‘Maar jullie meester komt niet meer terug. Jullie hebben nog meer familie. Bewaak hen maar goed.’

Hij moest zich inhouden om niet terug naar huis te rennen. Het was gelukt! Maar hij wilde rustig blijven, alsof het de gewoonste zaak van de wereld was om met een ingepakt zwaard in zijn armen naar huis te wandelen. Dat was een stuk waardiger.

Het duurde niet lang voor het geluid van snelle, lichte voetstappen de komst van zijn zusje verrieden. Hij kon zijn huis nog niet eens zien. Wist zijn moeder wel dat ze weg was?

‘Arn!’ riep het meisje terwijl ze op hem af rende, buiten adem. ‘Daar ben je! Pff, je stinkt. Laat eens zien? Laat het zwaard eens zien?’

Hij lachte. ‘Dat kan toch niet, Lora! Zomaar hier, buiten op het pad? Thuis misschien, als vader het in de kist legt.’

Lora stak pruilerig haar onderlip naar voren, maar dat duurde niet lang. Ze bleef de rest van de weg naast hem huppelen en kletste onafgebroken. Vlak voor hun huis stoof ze weg. ‘Vader! Moeder! Arn is er weer!’

‘Lora!’ hoorde Arn zijn moeder uit het huis roepen. ‘Je mag nooit meer zomaar weggrennen! Stoute meid!’

Maar toen ze naar buiten stapte en haar dochters warrige haar en rode wangen zag, kon ze niet anders dan glimlachen.

Lora trok aan haar moeders rok.

‘Kijk, daar is Arn, en hij heeft het zwaard!’

Zijn moeder keek naar hem op met vragende ogen.

‘Het is goed gegaan,’ zei Arn. Hij kon haar opluchting bijna voelen.

‘Agus!’ riep ze naar binnen. ‘Je zoon is terug!’

Arns vader was lang, zo lang dat hij diep moest bukken om zijn hoofd niet tegen de deurbalk te stoten. Zijn grijze haar was kort gesneden en stak in pieken omhoog. De buitenste hoeken van zijn grijze ogen hingen een beetje naar beneden, waardoor hij altijd droevig leek. Maar nu glinsterden ze trots.

‘Heb je de goden aangeropen?’ vroeg hij.

‘Ja, vader.’

‘Heeft de greep geen vlam gevat?’

‘Nee, vader.’

‘En heb je geen gaten in de doek gebrand?’

‘Nee, vader.’

De man zuchtte opgelucht en glimlachte. ‘Gelukkig. Goed gedaan, jongen. Zullen we het samen opbergen?’

Arn knikte, maar Lora riep: ‘Ik wil ook meedoen! Ik wil het zwaard zien! Arn heeft het beloofd.’

Hun vader woelde met een hand door haar krullen en zei: ‘Nee, dat kan niet, lieverd. We halen het niet meer uit de doek zolang het bij ons is. Het is nu voor de goden.’

Het meisje protesteerde en jengelde, tot haar moeder het zat was en haar streng toesprak. Arn volgde zijn vader naar binnen.

Net achter de haard was een houten platform gebouwd, een kleine vierkante zolder, die alleen hun huis had. De palen van de zolder waren versierd met houtsnijwerk van lijnen en driehoeken. Een beetje zoals die op de greep van het zwaard. Arn had, toen hij jonger was, stiekem zelf op een van de palen zijn eigen figuren gemaakt. Hij was de enige die wist waar het kleine, gekerfde gezichtje zich bevond, omringd door fijne, golvende lijnen en stippen.

Nu beklom hij de krakende, houten ladder met het zwaard onder zijn arm, gevolgd door zijn vader, die steeds met zijn knieën tegen de treden stootte.

‘Zorg ervoor dat je niet zo lang wordt als ik,’ mopperde Agus. ‘Alleen maar onhandig.’

Midden op het platform, dat langs de randen was afgezet met een balustrade van dunne, gekloofde stammetjes, stond een langwerpige kist. De vier zijden waren net als de palen met houtsnij-

werk versierd, maar veel fijner en mooier. Slingerplanten sierden de randen en op het deksel was een zwaard uitgesneden, omringd door vier bronzen bijlen. Agus liep naar de kist en schoof het deksel opzij.

‘Leg het er maar in,’ zei hij.

Heel even durfde Arn zich niet te bewegen. Hij had hier nooit eerder mogen komen.

‘Het is goed, Arn. Je bent mijn zoon en je bent al zo goed als volwassen! Het wordt tijd dat ik je alles laat zien. De dag dat jij de dodenverzorger zal zijn, is misschien niet meer zo ver weg als we denken.’

‘Vader...’

‘Het is zo. Ik zal ook niet voor altijd leven, jongen, dat weet jij net zo goed als ik. En nu wil ik er niets meer over horen. Kom. Laten we het zwaard een goede plek geven tot de watergoden het krijgen.’

De binnenkant van de kist was ruw. De witte stof bleef aan de wanden haken toen Arn het ingepakte zwaard erin liet zakken. Hij plukte de stof los van het hout en schikte de vouwen weer netjes rond het wapen. Zijn vader glimlachte toen hij het deksel weer dicht-schoof.

‘Ik ben trots op je,’ zei hij terwijl hij een arm om de schouders van zijn zoon legde. ‘Je zult een goede dodenverzorger zijn, de mensen zullen je vertrouwen. Wacht maar af, op een dag zal het allemaal vanzelf gaan. Het zal zijn alsof je nooit iets anders hebt gedaan.’

Arn glimlachte, maar kon niets uitbrengen. Zijn hele lijf trilde en hij zakte bijna door zijn benen. Zijn vader lachte hardop.

‘Ho, blijf staan, jongen! Kom maar mee naar beneden. Je hebt een beker bier verdiend.’

2

Pero

*H*et was koud, zo vreselijk koud... Hij was moe, maar hij mocht niet slapen. Als hij nu in slaap viel, zou hij nooit meer wakker worden. Hij rilde en rilde, tot zijn tanden pijn deden van het klapperen en zijn spieren zo verkrampt waren dat hij niet meer kon bewegen. Hij was nog maar zo jong, nog niet klaar om te gaan, nog niet klaar om te sterven...

Pero schrok wakker in het duister. Had hij geschreeuwd? Hij draaide zich om naar zijn reisgenoot.

‘Weer dezelfde droom, Pero?’

De ogen van de oude man glansden in het licht van de maan.

‘Ja, meester.’

‘Je bent niet dood. Ik heb je gevonden. Ik heb je in huis genomen. Je bent niet meer die kleine zwerver van toen.’

‘Ik weet het. Het spijt me, meester. Het is ook al zo lang geleden. Ik begrijp niet waarom ik het steeds weer moet beleven.’

‘Het is koud en je bent moe van de reis. Misschien word je er daardoor aan herinnerd.’

Pero rilde en kwam overeind. Soms voelde hij nog steeds de zachte deken onder zijn vingers, die Gaeto die vreselijke winternacht om

zijn magere jongensschouders had gelegd. Zonder zijn meester zou hij toen zijn doodgegaan, daar op de hardbevoren grond tussen de schapen, die het zelf zo koud hadden dat ze hem ook geen warmte meer konden geven. Hij was maar een straatjongen geweest, zonder huis, zonder familie. Niemand zou hem hebben gemist. Maar Gaeto had hem gered. Gaeto, de belangrijkste handelaar van het dorp.

De bewoners beseften het misschien niet, maar ze hadden het alleen maar zo goed omdat Gaeto er was. Hij zorgde ervoor dat er iedere dag een stroom goederen het dorp in- en uitging. Barnsteen, brons, paarden, graan... Iedereen kon krijgen wat hij wilde. En juist deze man had Pero in huis genomen, hem verzorgd en hem als leerling aangenomen. Pero wist nog steeds niet waarom. Er waren genoeg sterke, slimme jongens in het dorp. Maar hij was al die tijd de enige gebleven.

‘Slaap nog wat,’ zei Gaeto. ‘We zijn bijna thuis, maar de tocht van morgen is nog lang.’

Hoe vaak zal ik nog met Gaeto op reis gaan? vroeg Pero zich af terwijl hij over het smalle pad liep, de teugels van het zwarte paard stevig in zijn hand. De opbrengst van het bezoek aan de voet van de bergen was veilig tegen de flanken van het dier gebonden: tassen vol nieuwe stenen mallen voor mantelspelden, dolken en speerpunten. Ze waren zo mooi gemaakt dat de bronsgieters in het dorp en omstreken eigenlijk geen andere mallen meer wilden. En alleen Gaeto wist waar de steensnijder woonde. Het was goede handel.

Pero keek even achterom. Gaeto zat tussen de tassen en hield zich losjes vast, meedeinend op de grote paardenstappen. Hij was in een dikke mantel gewikkeld en had een wollen doek om zijn hoofd tegen de snijdende wind. Zijn ogen waren half gesloten en zijn kin lag al bijna op zijn borst. Gewoonlijk hield de oude man altijd alles in de gaten, waar hij ook was.

Hij gaat achteruit.

Gaeto kon de lange tochten te voet niet meer volhouden. Hij

liep langzaam en voorzichtig, en hoewel hij het vreselijk vond om dat toe te geven, had Pero hem al lang geleden over weten te halen om per paard te reizen. Het was beter, sneller en veiliger. Behalve met zo'n koppig beest als dit.

De hengst snoof witte ademwolkjes uit zijn neus en schudde zijn hoofd, waarmee hij de teugels bijna uit Pero's handen trok.

'Hou op!' snauwde Pero het dier toe. Hij wist dat het zwarte paard hem niet mocht, maar Gaeto had hem uitgekozen en de oude man had geen verstand van paarden. Voor hem waren het lastdieren, niets meer en niets minder. Maar Pero wist wel beter. Hij verstevigde zijn greep op de teugels en leidde het dier onverbiddeijk verder.

'Pero...' klonk het plotseling zacht. Toen Pero zich omdraaide zag hij dat Gaeto opzijzakte en van de rug van het paard af begon te glijden.

'Nee!' riep Pero en hij was nog net op tijd om de oude man op te vangen voordat zijn hoofd de grond raakte. 'Gaeto!'

Het zwarte paard, bevrijd uit Pero's leidende hand, danste opzij en hinnikte.

'Hier blijven!' riep Pero, maar het dier draaide zich om en draafde weg. Het was niet erg. Het was maar een paard. Het waren maar stenen.

'Meester,' zei Pero dringend. Gaeto lag slap in zijn armen, zijn gezicht bleek en klam. Hij was niet dood. Dat kon niet, dat mocht niet. Pero was niets zonder zijn meester. Hij wilde niet weer een straatjongen zijn. Hij schudde het magere lijf in zijn armen heen en weer, zo voorzichtig als hij maar kon.

'Meester!'

Het geluid van een hoestende en rochelende oude man had hem nog nooit zo mooi in de oren geklonken. Tranen van opluchting vertroebelden Pero's blik. Hij leefde nog! Gaeto leefde!

'Alles is goed, meester, alles is goed. Ik heb u vast.'

'Pero.' Gaeto's stem was niet meer dan een fluistering. 'Het paard. Waar is het?'

'Het is niet belangrijk. U moet rusten.'

'Het is wel belangrijk!'

Bij iedere moeizame, piepende ademteug van zijn meester kneep Pero's keel zich verder dicht van angst.

'Het gaat niet... om de mallen. Niemand mag... dit weten. Als we aankomen zonder paard... wat dan?'

'Ik laat u niet alleen.'

'Je moet.'

'Nee!'

'Pero. Luister naar me. Op dit moment... is niets belangrijker. Kijk, het gaat wel weer.'

Gaeto maakte zich van Pero los en schoof naar achteren, tot hij met zijn rug tegen een rots langs het pad zat.

'Meester...'

'Stil. Geef me water en iets te eten, zodat ik weer verder kan als je terug bent. Nu.'

Het had geen zin. Pero wist dat hij verloren had. Als Gaeto wilde dat hij ging, dan zou hij gaan. Hij gaf zijn waterzak aan de oude man en tastte in zijn buidel op zoek naar iets eetbaars. Alles wat hij had, waren wat stukjes gedroogd vlees. De rest zat op de rug van het zwarte paard.

'Goed zo. Ik ga nergens heen, ik beloof het. Zoek dat beest. Al duurt het de rest van de dag.'

Het werd al avond. De wereld om hem heen werd langzaam blauwgrijs, vervaagde als een uitgesmeerde houtskoolvlek. Hij moest nog beter opletten waar hij liep, anders zou hij straks verdwaald zijn en Gaeto nooit meer terugvinden.

'Waar ben je toch, stom beest?' mompelde Pero boos, meer tegen zichzelf dan tegen het verloren paard. Het was tijd om terug te gaan. Hij was al veel te lang weg en Gaeto zou het koud krijgen zonder vuur. Koud en zwak gingen niet goed samen. Pero weigerde eraan te denken wat er in de tussentijd met zijn meester gebeurd zou kunnen zijn.

Hoorde hij daar iets? Een grote, donkere vlek was net wat donkerder dan de rest van de vlekken en trok op zijn gemak blaadjes van de struiken. Gesnuif, het geluid van zachte hoeven en smakken-

de lippen. Eindelijk! Voorzichtig sloop Pero om de hengst heen, tegen de wind in zodat het dier hem niet zou ruiken.

‘Ik heb je!’

Het paard stapte achteruit en probeerde weg te komen, maar Pero had zijn hoofdstel stevig vast en trok er hard aan.

‘Ik ben de baas. Of je nu wilt of niet. Dus we gaan dit samen doen. Begrepen?’

Het paard briepte nog even en schudde zijn hoofd, maar ontspande toen, alsof hij altijd het braafste dier van de wereld was geweest.

‘Goed zo.’

Het licht van de opkomende maan verbleekte de sterren al toen Pero aankwam bij de plek waar hij Gaeto had achtergelaten. Hij rook vorst in de lucht.

‘Meester?’ vroeg hij zacht.

‘Pero.’

Gaeto’s stem was zacht, maar sterk.

‘Ik maak vuur,’ zei Pero opgelucht. Hij bond de teugels van het zwarte paard stevig aan een van de bomen en zocht wat dode takken bij elkaar. Pas toen het licht van de vlammen over hun gezichten danste, zuchtte Gaeto diep.

‘Ik ben ziek, Pero,’ zei hij.

Pero ging naast de oude man tegen de rots aan zitten en leunde met zijn achterhoofd tegen de koude steen.

‘Al een tijdje. Ik wilde niet dat je je zorgen maakte, dus heb ik je niets verteld.’ De oude man keek Pero aan met een verontschuldigende blik. ‘Maar nu weet je het. De goden roepen me en ze doen er alles aan om mijn leven zo moeilijk mogelijk te maken. Ze stelen mijn adem, ze stelen mijn gedachten. Maar ik ben niet van plan om ze hun zin te geven. Ik beloof je, ik ben nog niet verslagen.’

‘Hoe kan een man de wil van de goden weerstaan?’

Straatjongen. Hij zou weer een straatjongen zijn. Zonder Gaeto had hij niets. Het leek plotseling nog kouder te worden. Het vuur gaf geen warmte meer. Of hij kon het niet meer voelen.

‘Dat kan hij niet,’ antwoordde Gaeto. ‘Maar hij kan er ten minste

voor kiezen om hun roep zo lang mogelijk te negeren. Ik ben nog niet klaar om deze wereld te verlaten. Jij ook niet.'

'Ik?'

'Het is mijn eigen schuld. Ik heb zo hard gewerkt, Pero, dat ik nooit aan het einde heb gedacht. En ik kan niet naar de goden zonder dat ik weet dat er iemand is die voortzet wat ik heb opgebouwd. Iemand die ik kan vertrouwen. Er is niemand. Behalve jij. En je bent er niet klaar voor.'

'Maar...'

'Stil nu. De goden hebben me niet te pakken gekregen vandaag. En ik zal ervoor zorgen dat ik voorlopig uit hun handen blijf. Ik beloof het.'

Pero zei niets en staaarde in het vuur.

'Het spijt me dat ik je niets heb verteld,' zei Gaeto na een tijdje. 'Morgen zijn we weer thuis. Probeer te vergeten dat ik ziek ben. Probeer te vergeten dat je me vandaag hebt moeten opvangen. Als in het dorp bekend wordt dat ik mijn laatste dagen leef, zal iedereen proberen een stukje van mijn rijkdom in te pikken. Nee, Pero, je moet zorgen dat je de touwtjes stevig in handen hebt voor ik sterf. Ik moet daarvoor zorgen. Vanaf morgen ben jij niet langer Gaeto's leerling. Je bent zijn opvolger.'

3

Bloed in het donker

Er zweefde een oranje vlammetje door het nachtelijke duister van het huis. Het wierp een onzeker, flakkerend licht op de dingen die het passeerde. De staanders, die als een rij kale, rechte bomen het dak droegen, kregen kort een zachtoranje gloed, alsof een heel kleine zon in een paar tellen op- en onderging. De kruiden die aan haken langs de wanden te drogen hingen, leken heel even in brand te staan.

Arn sloop langs de sluimerende haard en de verlaten banken en krukjes daaromheen, terwijl hij het lampje voor zich uit hield. *Dit is fout, dit is slecht, dit mag niet, dit mag niet*, klonk het keer op keer in zijn hoofd sinds hij was opgestaan. Maar hij kon er niets aan doen. Al dagenlang spookte het zwaard door zijn hoofd. Hoe het had geglommen op de tafel bij de bosrand, scherp en strak, een onwerkelijk contrast met de zachte, donkere vouwen van de mantel waarop het gelegen had. De sierlijke vorm, de gloed van het gepolijste metaal... Alsof het leefde.

Zoveel brons was er niet in Arns buurt. Zijn vader had ooit een bronzen bijl gekregen van een dankbare vrouw, wiens man onverwachts was overleden en een bijzondere ceremonie nodig had. Het was een belangrijke man geweest, een handelaar, die ver reisde

om dingen te halen die hier niet te vinden waren. Dat was de bijl waarmee Arn eerder het hout voor de brandstapel had gehakt. Die was eigenlijk al best bijzonder, want alle andere bijlen in de buurt waren van steen. Maar de krijgers die hier af en toe Raban kwamen bezoeken, droegen pas écht brons. Een zwaard, strijdbijl of speer die glom als de opkomende zon. Hij had zich altijd afgevraagd hoe het voelde om zo'n wapen vast te houden, om het te gebruiken en het te horen zingen. En nu kon hij de roep van het zwaard in de kist niet meer weerstaan. Het was te dichtbij. Hij moest het nog een laatste keer zien.

Langzaam klom Arn de smalle ladder naar het zoldertje op, zachtjes, zodat ieder kraakje opging in de geluiden die het huis altijd al maakte. Hij was nog nooit zo blij geweest met het ritse-lende rieten dak, de krakende balken en de wind die door het rookgat float. Onder hem snoof een van de koeien onrustig in haar stal. *Niet loeien*, dacht hij, *niet nu!*

Hij knielde voor de kist en zette zijn lampje neer. Het gaf zo weinig licht dat hij de bovenkant van de kist al bijna niet meer kon zien. Maar zijn tastende vingers vonden al snel de naad van het deksel, en in plaats van te schuiven zoals zijn vader had gedaan, tilde Arn het deksel op en legde het zo stil mogelijk opzij.

Alles was nog precies zoals hij het had neergelegd. Terwijl het lampje op de rand van de kist balanceerde, vouwde hij de witte stof voorzichtig open. In het flakkerende licht van het vlammetje leek het alsof er vuur danste in het glanzende metaal. Het was een spel van felle, oranje lijnen die elkaar achterna joegen, met elkaar versmolten en zich weer splitsten. De geblakerde greep leek in het duister nog zwarter, wat de ronde, bronzen klinknagels die de greep aan de kling verbonden nog meer liet glanzen. Kleine volle maantjes aan een nachtelijke hemel. Het was zo mooi dat dit zwaard haast wel door de goden moest zijn gemaakt. Of waren het de geesten van de doden die, opgesloten in het brons, met elkaar dansten? Zou hij ze kunnen voelen?

Langzaam strekte Arn zijn linkerhand uit. Zijn vingertoppen raakten het koude metaal. Een tinteling kroop langs de pezen van

zijn hand omhoog naar zijn arm terwijl hij zijn vingers over de gladde kling liet glijden. Zag hij het goed dat de vlamme lijnen zijn aanraking volgden? Was de ruis in zijn oren het gefluister van de doden? Wat probeerden ze hem te vertellen?

Een plotselinge pijnscheut rukte hem uit zijn gedachten en hij trok snel zijn hand terug. Uit een snee in zijn ringvinger welde bloed op, zo snel dat het al langs zijn hand naar beneden liep. *Dom!* riep hij zichzelf vanbinnen toe. De magie was verdwenen. Het was weer gewoon een zwaard dat daar in de kist lag, en hij had het aangeraakt! Nog erger, zijn bloed kleefde er nu aan! Een gezuiverd zwaard!

Hij hield het lampje met zijn rechterhand dichterbij terwijl hij de gewonde vinger van zijn linkerhand in zijn mond hield in de hoop het bloed op te vangen. Maar het was al te laat. Niet alleen zat er een rode veeg op de scherpe snede, vlak bij de punt, maar ook op de witte stof waren druppels bloed terechtgekomen. *Dom, dom, dom!*

Wat nu? Het bloed op het zwaard moest in ieder geval weg. Arn leunde voorover in de kist en poetste het metaal schoon met zijn mouw. Maar hij kon niets verzinnen wat het bloed in de stof zou laten verdwijnen. Er zat niets anders op dan afwachten en hopen dat de rode vlekjes niemand zouden opvallen. Met zijn rechterhand dekte hij het zwaard weer toe, en met zijn linkerhand in zijn mouw getrokken om te voorkomen dat hij nog meer bloedvlekken achter zou laten, legde hij het deksel weer op de kist.

Zo snel en stil als hij kon, klom hij naar beneden. Vlak voor de slaappleaats blies hij het vlammetje uit en ging weer naast zijn zusje liggen. Aan haar ademhaling kon hij horen dat ze sliep. Hij zuchtte diep en probeerde te vergeten wat er was gebeurd, zodat de slaap hem ook zou komen halen. Maar zijn vinger klopte pijnlijk, en zijn oren bleven ruisen. Toen de grijze schemering in huis de ochtend aankondigde, was hij nog steeds wakker.

4

De Heuvel

Het duurde lang voordat de mensen zich begonnen te verzamelen. Tenminste, voor Arns gevoel. Hij keek vanuit de schaduw van de deuropening uit over het erf, dat niet veel meer was dan een moddervlakte met glinsterende grote plassen erin. De lente kwam eraan, maar het had de afgelopen dagen onophoudelijk geregend. Deze middag liet de zon zich voor het eerst weer zien, en ze deed meteen haar best om alles wat nat was op te laten drogen. Nevelige dampen stegen op uit de doordrenkte grond. Langzaam druppelden de mensen dan toch het erf op, hun mantels in hun riemen zodat ze niet over de grond sleepten, en hun benen omwonden met lange leren lappen. Ze praatten op gedempte toon met elkaar, begroetten burens en verre vrienden.

Arns gedachten maalden alsmaar rond terwijl hij zijn best deed om zich zo onzichtbaar mogelijk te maken. Het was nu echt tijd om Raban te begraven. De hele buurt zou erbij zijn, samen met allerlei anderen die Raban ook hadden gekend en hem naar zijn Heuvel wilden begeleiden. Over twee dagen was de Heuvel klaar. En dat betekende dat over drie dagen het zwaard aan de rivier zou worden gegeven. Drie dagen! En Arn kon niets doen. Hij kon zijn bloed op het zwaard niet laten verdwijnen, de rode druppels niet

uit de witte doek wassen. Het werk van de afgelopen tijd had hem wat afgeleid, maar nu alle voorbereidingen klaar waren, was hij overgeleverd aan zijn gepieker.

Vier volle manen was het geleden, vier volle manen al sinds hij 's nachts de zolder op was geslopen. Alles wat er in de tussentijd was gebeurd – het steken van de heideplaggen voor de Heuvel, het waken bij het brullende vuur van Rabans brandstapel in de ijzige nacht, het zoeken van zijn witverbrande botten tussen de as – alles werd overschaduwd door het zwaard, groot en gevaarlijk glimmend in zijn gedachten. Zelfs zijn dromen waren niet veilig. Hij had meer dan eens midden in de nacht rechtop in zijn slaappleats gezeten, zwetend en hijgend en wensend dat hij het zwaard nooit had gezien.

Als hij de afgelopen tijd wat meer zijn best had gedaan, had hij misschien wel de ceremonie van vandaag mogen doen. Arn wist dat hij te vaak weg was, dat hij meer aan zijn vaders zijde had moeten zijn en meer had moeten vragen. Hij zag de man af en toe met een diepe frons naar hem kijken. En hij was nog wel zo trots geweest! Maar daar zou waarschijnlijk gauw genoeg verandering in komen. Als zijn vader het bloed ontdekte, zou het hem niet veel moeite kosten om te bedenken van wie dat afkomstig was. Arn kon zich niet eens voorstellen wat er dan zou gebeuren. Maar het zou erg zijn, dat wist hij wel.

Binnen bereidde zijn vader zich voor op zijn taak. Met een papje van water en houtskool uit de haard maakte hij met zijn vingers strepen en spiralen op zijn voorhoofd, wangen en kin. Want vandaag moesten de goden de dodenverzorger nog beter kunnen horen en zien dan gewoonlijk. Zodat ze ervoor konden zorgen dat alles goed ging, en ze Raban als Vader zouden herkennen en helpen.

Arn besloot toch maar naar buiten te stappen. Zijn moeder stond met Rabans vrouw en kinderen te praten, maar hij glipte stil langs hen heen. Zijn zusje had al heel trots aangekondigd dat zij de asbroden mocht dragen die vanmorgen door zijn moeder waren gebakken. Normaal gesproken zou dat Arns taak zijn. Het was vast en zeker zijn straf van de goden dat hij het vandaag niet mocht

doen. Maar het was niet erg. Hij wilde zo min mogelijk opvallen totdat Rabans zwaard in het water lag. Daarna kon hij zich tenminste in zijn eentje zorgen maken over de oude krijger en de doden van het zwaard. Dat hoefde niemand verder ooit te weten te komen.

Het geroezemoes van de mensen verstomde. Arns vader en Lora waren naar buiten gekomen en ze liepen langzaam naar voren, zijn vader met het ernstige, beschilderde gezicht van een dodenverzorger, de witte bundel met Rabans botten in zijn handen, en zijn zusje met een stralende, niet erg gepaste glimlach. Ze droeg de ronde asbroden in een brede mand voor zich uit en ook haar gezicht was een beetje beschilderd. Een brede, zwarte streep liep van haar voorhoofd naar het puntje van haar neus.

Rabans familie volgde eerst, waarna de anderen zich een voor een aansloten. Arn liep in de achterhoede. Hij zag dat zijn moeder hem zocht, maar hij had geen zin in haar bezorgde vragen en te-leurgestelde ogen.

Uit het niets begon een zachte trommel te klinken, begeleid door het geluid van twee houten fluiten: de ene laag en zacht, de andere hoog en schrill. Zo bewoog de stoet zich op het ritme van de muziek over de paden langs de weides en graanvelden naar de Heuvels.

Arn was al ontelbare keren langs deze weg omhooggeklommen, al sinds hij nog maar een kleine jongen was. Hij had gespeeld en gerend tussen de Heuvels alsof het zijn eigen erf was. Maar nu, ingesloten door ernstige, verdrietige mensen en begeleid door de plechtige muziek, was het een indrukwekkend gezicht om de graven van de Voorouders te zien opdoemen in de door de zon verlichte nevels. Het was alsof de Heuvels ademden, alsof alle Voorouders luisterden en fluisterden. Soms dacht Arn zelfs dat hij hun schimmen zag, wit en vluchtig, die even snel weer verdwenen als ze gekomen waren.

De groep mensen verzamelde zich in een kring rond de kuil die Arn en zijn vader die ochtend in het midden van de palenkrans hadden gegraven. Ze leken haast zelf een nieuwe, dichte palenkrans te vormen, zo donker en stil stond iedereen. De muziek ver-

stomde en Arns vader nam het woord. Lora, nog steeds naast hem, keek nu wel ernstig.

‘Hoor ons, o goden!’ riep hij luid. ‘Op deze dag neemt de uitverkorene, Raban, zijn plaats in. Uitverkoren om ons te beschermen, om ons land te bewaken. Een Vader. Zijn vlees is van het land geworden, zijn botten van het vuur. De wind voerde zijn as van ons weg. Maar de Heuvel zal hem opnemen en zijn geest hier binden.’

Het was gek. Na je dood was je juist eindelijk vrij, verspreid door vuur, wind, aarde en water. Het leek Arn een heerlijk gevoel, dat zweven in ontelbare deeltjes, vrij van alle zorgen, en dan langzaam verdwijnen. Maar als Voorouder was je gevangen. Voor altijd, binnen een cirkel met een doorsnede van tien passen, waar je nooit meer uit kon komen. Maar misschien waren sommige mensen bang om langzaam te verdwijnen. Zij wilden vast wel graag Voorouder worden. Want dan verdween je nooit.

Hij schrok op uit zijn gedachten, en zag nog net op tijd hoe zijn vader de bundel met Rabans verbrande botten omhooghield boven de hoofden van de mensen, en toen in de kuil legde.

‘Ontvang Raban nu in de witte aarde. Laat hem waakzaam zijn en indringers verjagen. Laat hem zijn familie herkennen, ook nadat wij die nu hier zijn, zijn verdwenen en onze kleinkinderen en hun kinderen het land bewerken.’

Vergezeld van een por in zijn ribben kreeg Arn van de man naast zich een half uitgehold brood in zijn handen gedrukt. Snel brak hij een stukje af en gaf het weer door. Hij stopte het asbrood in zijn mond en kauwde, terwijl hij probeerde er niet aan te denken dat hij nu een deel van Rabans verbrande botten doorslikte, fijngemalen en door het deeg gekneet alsof het hazelnoten waren. Hij moest vechten om het binnen te houden.

Arns vader sloot de ceremonie af door de eerste plag op de bundel in de kuil te leggen.

‘Het brood maakt Raban deel van ons allemaal en hij zal ons herkennen. Wij nemen zijn as in ons op zoals het land, het vuur en de wind hem in zich opnamen. Hij is niet meer de krijger die hij was,

maar een Vader. Een Vader van ons allemaal. Mogen de goden hem helpen bij zijn taak.'

Ook Rabans vrouw, zijn kinderen en zijn broers legden een plag boven op de botten, en verlieten daarna als eersten de palenkrans. Langzaam, als vanzelf, werd de groep mensen kleiner en bleef een handvol mannen over. En Arn. Hier kon hij niet onderuit.

'Kom,' zei Arns vader. 'Laten we maar aan de slag gaan. De dagen zijn nog niet zo lang.'

Met zijn houten schop tilde Arn stapels plaggen heen en weer. Anderen legden deze naast elkaar zodat ze de hele binnenkant van de palenkrans en de grafkuil bedekten. De laag die daar bovenop kwam, was net iets kleiner, zodat langzamerhand een mooi ronde Heuvel zou ontstaan.

Maar niet lang nadat ze aan de slag waren gegaan, begon het weer hard te regenen. De zware, donkere wolken hielden het zonlicht tegen dat normaal gesproken de hooggelegen Heuvels nog tot ver in de avond verlichtte. Ondanks de plotselinge schemering werkten ze stug door. Maar na een tijdje keek Arns vader omhoog naar de vallende druppels en zei: 'Laten we maar stoppen voor vandaag. In het donker kunnen we niet werken. Morgen is er weer een dag. Hopelijk is die minder nat.'

Opgelucht legden de mannen hun gereedschap neer en ze strekten hun rug. Ook Arn was blij dat hij zijn schop in de grond mocht steken en het ding de rest van de avond niet meer hoefde aan te raken. Het pad was nog net te zien toen ze de helling af liepen op weg naar huis.

Binnen brandde het haardvuur en wachtte Arns moeder hen op met kruidige stoofpot, brood en bier. Dankbaar namen de koude, hongerige mannen het eten en drinken aan. Arn wist dat hij ook honger zou moeten hebben. Maar hij kon geen hap naar binnen krijgen en zette zijn kom in een hoekje op de grond voor de muizen. Het bier klotste in de houten nap en hij goot het in twee grote slokken naar binnen. Terwijl de mannen rond het vuur praatten en lachten, sloop Arn weg in de schaduw. Plotseling voelde hij een hand op zijn schouder.

‘Arn, wat is er toch?’ klonk de bezorgde stem van zijn moeder. Hij schudde haar hand van zich af.

‘Niets. Ik ben gewoon moe.’

‘Weet je het zeker? Je bent zo anders de laatste tijd. Zo afstandelijk. Je vader merkt het ook.’

Hij zuchtte alsof haar woorden hem ergerden, maar vanbinnen klopte zijn hart wild.

‘Er is niets. Mag ik nu gaan slapen?’

Zijn moeder klonk verdrietig toen ze antwoordde: ‘Natuurlijk, Arn. Slaap zacht.’

Hij zei niets terug en liep zo snel mogelijk naar de slaappleaats, waar Lora al onder haar wollen deken in het stro lag. Zou ze dromen over haar belangrijke taak van vandaag? Zou ze het trotse, lachende gezicht van haar vader voor zich zien? Arn wilde dat hij ook zo kon dromen.

Hij ademde een keer diep in en uit in de hoop zijn hart wat langzamer te laten kloppen en kroop naast zijn zusje onder de deken. Zijn moeder wist dat er iets was. En ze had gezegd dat zijn vader het ook wist. Twee dagen nog. Over twee dagen zouden ze erachter komen wat hij had gedaan. Hij kon niets bedenken wat het goed zou kunnen maken. Er was niets wat hij kon doen om het te verbergen.

Zacht mompelend draaide Lora zich naar hem toe en kroop dicht tegen hem aan. Hij sloeg een arm om haar heen en deed zijn ogen dicht. Het zwaard riep hem in zijn dromen. Maar hij kon de doden niet bevrijden.